

Европейски икономически и социален комитет

TEN/481
Енергийна пътна карта
за периода до 2050 г.

Брюксел, 23 май 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета,
до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите –
Енергийна пътна карта за периода до 2050 г.“**

COM(2011) 885 final

Докладчик: **г-н Coulon**
Съдокладчик: **г-н Adams**

На 15 декември 2011 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

*„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите –
Енергийна пътна карта за периода до 2050 г.“*
COM(2011) 885 final.

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 10 май 2012 г.

На 481-вата си пленарна сесия, проведена на 23 и 24 май 2012 г. (заседание от 23 май), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 137 гласа „за“, 6 гласа „против“ и 9 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. Заключение и препоръки

- 1.1 ЕИСК отбелязва с голям интерес Енергийната пътна карта за периода до 2050 г. и нейната цел да осигури рамка за договорената политика за значителна декарбонизация на енергийния сектор в Европа до 2050 г. (Европейски съвет, октомври 2009 г.). Предизвикателството се състои не само в това да се постигне устойчив и безопасен нисковъглероден енергиен микс на един конкурентен пазар, но и да се убеди гражданското общество, че тази цел е постижима.
- 1.2 Държавите членки на ЕС разполагат с различни енергийни ресурси и инфраструктура и целта за декарбонизация представлява много по-голямо предизвикателство за някои от тях, отколкото за други. Пътната карта предлага значителна гъвкавост на подхода, което позволява страните да разработят подходящи планове за действие. За постигането на целта за декарбонизация ще е необходимо значително споделяне на тежестта.
- 1.3 Тази цел е амбициозна, но жизненоважна, за да може Европа да изпълни задачите си в рамките на борбата срещу изменението на климата и да постигне по-голяма енергийна сигурност. Ще бъде необходима възможно най-широка дискусия сред европейската общественост и Комитетът счита, че пътната карта може да бъде ефективен инструмент за поставянето на начало на този диалог. Тя обаче трябва да насърчава ангажираност на всички равнища – лично, общностно, регионално, национално, европейско, и по-конкретно да се съпътства от действия в световен мащаб.

- 1.4 Пътната карта завършва с десет условия или приоритета за незабавни действия. ЕИСК изразява съгласие с всички тях и по-конкретно с последния, който препоръчва изготвянето на конкретни и специфични основни цели, по които да се ръководи процесът през следващите няколко години. Комитетът е съгласен също, че е важно да се създаде рамка на политиките за периода до 2030 г., за да може да се предоставят надеждни насоки за инвестиционните решения през следващите няколко години, които трябва да отчитат перспективите за периода след 2020 г. с оглед на изчисляването на ползите и рентабилността.
- 1.5 Преди това ЕИСК препоръчва да се извърши спешно преглед на стратегията „Енергетика 2020“. Това е жизненоважно за уточняването на окончателната посока на развитие на Европа в периода до 2030 г. или 2050 г. Комитетът би искал да бъдат изготвени доклади за всяка отделна страна и всеки отделен сектор относно трите основни цели, определени за настоящото десетилетие.
- 1.6 Важно е на ранен етап да се разбере дали амбициозните цели на пътната карта могат да бъдат постигнати и да се разгледа тяхното въздействие върху икономиката на ЕС, включително върху неговата конкурентоспособност в световен мащаб, заетостта и социалната сигурност.
- 1.7 Участието на обществеността в решаването на въпросите на енергийния преход е жизненоважно. Един европейски форум на гражданското общество и активните стъпки в посока на създаване на Европейска енергийна общност биха били конструктивни действия за постигането на желаната цел – устойчиво енергийно бъдеще.

2. Въведение

- 2.1 Енергийната пътна карта за периода до 2050 г. е последното от поредицата рамкови политически предложения на Европейската комисия в подкрепа на европейските политики в областта на енергетиката и изменението на климата (вж. по-специално Пътната карта за постигане до 2050 г. на икономика с ниска въглеродна интензивност – COM(2011) 112 final). Пътната карта предоставя рамката, в която биха могли да бъдат постигнати трите цели на европейската енергийна политика – декарбонизация, сигурност на доставките и конкурентоспособност. В самата пътна карта не се формулират конкретни препоръки за политически действия или междинни цели и предложените варианти не бива да се разглеждат като политически предложения.
  - 2.1.1 В световен план, при запазване на сегашните тенденции и настоящите политики, първичното търсене на енергия се очаква да нарасне с една трета между 2010 г и 2035 г. – повишение, което ще бъде повлияно само отчасти от по-слабия икономически растеж. Делът на изкопаемите горива в световното първично енергопотребление няма да намалее много (от 81 % през 2010 г. до 75 % през 2035 г.), а през същия период свързаните с енергетиката емисии на CO₂ ще нараснат с още 20 %; това означава дългосрочно покачване на средната световна температура с още 3,5°C (Световна енергийна прогноза на МАЕ за ноември 2011 г.).

- 2.1.2 Въпреки че пътната карта се концентрира върху декарбонизацията на енергийната система, в нея се отчитат две основни слабости. Делът на вноса на енергия в енергийния микс на ЕС е около 55 %, а международният пазар на енергия е изключително конкурентен и нестабилен. В крайна сметка само координирани действия в световен мащаб могат да намерят решение на този глобален проблем. Европа може да играе водеща роля, като покаже как може да се преобразува енергийната система в един от големите региони на света, и по този начин има вероятност да извлече ползи от този процес в качеството си на негов инициатор, както и да намали зависимостта си от вноса.
- 2.2 Предизвикателството е неотложно. Обикновено цикълът на инвестициите в енергетиката е с продължителност от 40 или повече години. За да осъществим смятаната за необходим енергиен преход, характеризиращ се със значителни промени в търсенето и предлагането, трябва да започнем да действваме веднага и да избегнем заключването („locking-in“) на инвестиции във въглеродоемки технологии. С оглед на политическите, техническите и икономическите фактори на несигурност пътната карта не предлага един-единствен път на развитие в периода до 2050 г. В нея се разглеждат възможните пътища на преход и се признава необходимостта от гъвкавост в един променящ се и несигурен свят. Въпреки че с Договора от Лисабон Комисията получи по-широки правомощия по отношение на енергийната политика, енергийният микс остава запазена територия на националните правителства и всяко действие на европейско равнище трябва да е съобразено с това разделение на отговорностите. В пътната карта обаче се изтъква необходимостта от изграждане на нов дух на практическо сътрудничество за постигане на оптимален резултат и Комитетът твърдо подкрепя този прагматичен подход, пример за който е развитието на Европейска енергийна общност.

3. Резюме на Енергийната пътна карта за периода до 2050 г.

- 3.1 Пътят напред до 2020 г. в областта на енергетиката вече до голяма степен е предопределен от съществуващите планове и прилаганите политики за изпълнение на стратегията „20-20-20“. Сега пътната карта изтъква спешната необходимост от разработване на енергийни стратегии за годините след 2020 г. Правителствата трябва да предприемат мерки, за да осигурят непрекъснатост на доставките и сигурност за инвеститорите, както и да сведат до минимум ефекта на заключване („lock-in effect“). Забавянето ще повиши разходите и съответно ще наложи необходимостта от по-големи усилия за намаляване на въглеродните емисии.

3.2 Отчитайки трудността да се прогнозира с категоричност бъдещото развитие в областта на енергетиката, бяха разработени седем алтернативни примерни сценария. Първите два представят вероятните резултати от това да не се прави нищо повече от продължаване на съществуващите политики и настоящите политически инициативи – и в двата случая целите за намаляване на въглеродните емисии до 2050 г. няма да бъдат постигнати. Останалите пет предлагат алтернативни пътища за постигане на целта до 2050 г., основаващи се на различни технологични и политически варианти:

- много твърди мерки за енергийна ефективност;
- активно използване на цената на въглеродните емисии като начин за насърчаване на различни технологии, предлагащи решения с ниски въглеродни емисии, да влязат в пазарна конкуренция помежду си;
- мащабни мерки в подкрепа на разработването на възобновяеми източници на енергия;
- по-широко използване на ядрена енергия и по-слабо използване на улавянето и съхраняването на въглерод (УСВ);
- по-широко използване на улавянето и съхраняването на въглерод и по-слабо използване на ядрена енергия.

3.3 На базата на изготвените сценарии Комисията формулира десет заключения за структурните промени в енергийната система. Според картината, която те обрисуват, декарбонизацията е възможна и в дългосрочен план би следвало да бъде по-евтина от текущите политики. Това е възможно в контекста на енергиен микс, при който електричеството играе все по-голяма роля, а цената му се повишава в реално изражение и като дял от разходите на домакинствата до 2030 г. Тази ситуация ще се характеризира с по-високи капиталови разходи, но по-ниски разходи за гориво, като големите икономии на енергия в цялата система ще бъдат от първостепенно значение. Делът на възобновяемите източници нараства значително при всички сценарии и се предполага, че улавянето и съхранението на CO₂ ще играе жизненоважна роля в преобразуването на системата; същевременно ядрената енергия ще продължи да оказва значителен принос, а децентрализираните и централизираните системи ще взаимодействат все повече помежду си с разширяването на вариантите.

3.4 В пътната карта се отбелязва, че за да се гарантира енергийна сигурност, е необходима специфична **европейска** политика за сигурността на енергийните доставки и развитието на инфраструктурата и отношенията с произвеждащите и транзитните трети страни. Политиките за разработване на нови технологии, за интегриране на енергията от възобновяеми източници на пазара, за енергийна ефективност и икономии, и за развитие на инфраструктурата ще бъдат по-ефективни, ако бъдат координирани на европейско равнище.

3.5 Всички сценарии включват промяна и адаптиране на поведението на потребителите на енергия; Комисията отбелязва необходимостта от ангажиране и участие на обществеността, както и от признаване на социалното въздействие. Ще са необходими повече инвестиции в научноизследователска дейност и технологични иновации и ще трябва да се обърне внимание на нерешените проблеми на единния пазар и нормативната уредба. Енергийната инфраструктура се нуждае от сериозно актуализиране и нов капацитет, а държавите членки и инвеститорите – от конкретни основни цели. Комисията възнамерява да представи редица съобщения по тази тема – относно енергията от възобновяеми източници, вътрешния пазар, улавянето и съхранението на CO₂, ядрената безопасност и енергийните технологии. Тези съобщения ще оформят рамката на политиката за периода до 2030 г.

4. Общи бележки

4.1 Предвид множеството технически и политически фактори на несигурност относно бъдещето, Комитетът споделя мнението, че изграждането на пътната карта върху алтернативни сценарии за периода до 2050 г. е подходящ подход, който позволява да се сравни и оцени въздействието на различните технически разработки, различните съчетания от политики и различните външни събития.

4.2 Наблюдава се известна липса на прозрачност в методологията на изготвяне на сценариите и хипотезите, върху които те се основават. Необходимо е да се предостави повече информация по този въпрос, така че подходът да бъде изпитан от други експерти, които да разработят други сценарии въз основа на различни изходни предположения. Въпреки това Комитетът счита, че включената в приложенията към пътната карта информация е положителна стъпка в подкрепа на основното заключение на пътната карта – че е възможно да се постигне значителна декарбонизация до 2050 г. и че ако това стане, в дългосрочна перспектива Европа ще разполага с много по-сигурна и устойчива енергийна база, отколкото ако продължи със сегашните политики, и при широко съпоставими цени през 40-те години до 2050 г. При все това, въпреки че осъществяването на пътната карта е постижимо, свързаните с декарбонизацията предизвикателства са значителни и понастоящем поставят редица пречки.

4.3 Пътната карта показва, че съществуват различни начини за постигане на декарбонизация. Всички те споделят някои ключови елементи – значителни усилия в подкрепа на енергийната ефективност, много по-широка употреба на възобновяемите енергийни източници, по-голям дял на електроенергията в енергийния микс, по-широка и интелигентна мрежа и нови договорености за съхраняване на електроенергия или за резервен капацитет. Други елементи зависят в по-голяма степен от технически разработки, които тепърва трябва да се докажат напълно, или от базата от ресурси и от вариантите, с които разполага всяка отделна страна (чисти въглища, ядрена енергия и т.н.). Приемането им от обществеността и различията в разходите са важни определящи фактори във всички варианти и безрисков вариант не съществува.

4.4 Комитетът е съгласен с този анализ и с косвеното заключение, че ЕС следва да съсредоточи основните си колективни усилия върху възможно най-бързото, съгласувано и ефективно осъществяване на необходимите общи елементи в цяла Европа.

- 4.5 Комитетът е съгласен и с изложения в пътната карта анализ на главните предизвикателства и възможности, на които трябва да се обърне внимание на европейско равнище, за да се преобразува енергийната система, да се преосмислят енергийните пазари, да се мобилизират инвеститорите, да се ангажира обществеността и да се даде тласък на промяната в световен план. Комитетът е готов да признае за приемливи предложените приоритети, като бъдат зачетени възраженията и бележките, представени в коментарите по-долу, в частност заключителния раздел, в който се посочват десет ключови условия или проблеми, на които спешно трябва да се обърне внимание, за да се постигне напредък.
- 4.6 Комитетът обаче изразява удивление от факта, че ЕС и някои негови държави членки вече изостават значително от поставените цели. Комитетът призовава да бъде признато, че степента на това изоставане се прикрива от намаляването на производствените процеси с високи въглеродни емисии в Европа, тяхното по-широко използване в други части на света и последващия внос в ЕС.
- 4.7 За да станат новите технологични разработки масово достъпни на конкурентни цени, е необходимо време. Жизненият цикъл на инвестициите в енергетиката е особено дълъг, обикновено около 40 години, което налага необходимостта ЕС и държавите членки спешно да определят индикативни цели до 2030 г., заедно с политики в тяхна подкрепа, за да избегнат заключващия ефект, който може да причини наличието на въглеродоемки заводи. Именно времевите рамки на тези инвестиционни цикли могат да определят темпа на напредъка към постигането на крайната цел за 2050 г., както и това доколко реалистично е тя да бъде постигната. Ще бъде необходимо да се намери пресечната точка между добрите намерения на политиките и предприятията и те да бъдат трансформирани в практически действия чрез законодателство и програми за подкрепа.
- 4.8 Понастоящем не се напредва достатъчно бързо към постигането на енергийна ефективност и икономии на енергия, особено в светлината на междуинституционалните преговори по сегашното предложение за Директива за енергийната ефективност. Предстоящият преглед от Комисията на националните програми за енергийна ефективност следва да стимулира допълнителни действия, но трябва да се държи сметка и за това, че евентуален спад в търсенето може да окаже отражение и върху инвестициите в енергетиката. Напредъкът в областта на възобновяемите енергийни източници се възпрепятства от колебливата подкрепа на правителствата и в някои случаи – от съпротивата на местните общности. Модернизирането на мрежата и на съоръженията за съхраняване на енергия се осъществява твърде бавно. За наистина гъвкава „интелигентна“ мрежа са нужни допълнителни инвестиции, но Комитетът счита, че ползите от осигуряването на основата за взаимноизгодна Европейска енергийна общност са по-високи от разходите. ЕИСК отбеляза това в становището си относно регламента за инфраструктурата¹.

---

¹ „Указания за трансевропейска енергийна инфраструктура“, [ОБ С 143 от 22.5.2012 г., стр. 125](#).

- 4.9 Цената на въглеродните емисии, която се предвиждаше да бъде въведена със схемата за търговия с емисии (СТЕ), е твърде ниска и нестабилна, за да предаде нужното послание на инвеститорите. Въпреки това последиците, произтичащи от предположенията за високи единични цени на СТЕ в бъдеще (200-300 евро/тон през 2040-2050 г.) трябва да бъдат анализирани по-подробно. Този, както и други нерешени въпроси, създават пречки пред осъществяването на десетте условия за напредък, посочени в пътната карта. Откритото и честно разглеждане на тези проблеми и бързото им решаване трябва да бъдат изведени като основен приоритет, за да може да се постигне по-нататъшен напредък.
- 4.10 В по-дългосрочен план това ще направи европейската икономика по-устойчива и конкурентоспособна в световен мащаб, отколкото ако просто се продължи със сегашните политики. В по-краткосрочен план обаче необходимите инвестиции неизбежно ще доведат до повишаване на цените на енергията и до допълнителни разходи за потребителите, предприятията или правителствата (или вероятно за всички тях, в различна степен). Има също така вероятност това да окаже различно въздействие върху отделните държави членки, които към момента се различават значително по своята степен на зависимост от изкопаемите горива, по равнището си на енергийна ефективност и по своя потенциал за развитие на възобновяеми енергийни източници.
- 4.11 В тази връзка вероятното продължаване на използването на въглища за производство на енергия в много части на Европа, съчетано с нарастващия интерес към потенциала на шистовия газ, ще създадат нужда от обединяване на усилията в областта на научните изследвания и финансирането, с цел прилагане на допълващи програми за УСВ. Въпреки че шистовият газ допринася за намаляването на зависимостта от енергийни доставки от трети страни, добивът му е свързан със значителни екологични рискове, които трябва да бъдат оценени задълбочено. Създаването на принципи за споделяне на тежестта и разпределянето на разходите за големи инфраструктурни програми между държавите са необходими предпоставки. Страните, които зависят от въглищата в производството на енергия, се нуждаят от окуражаване и стимули за полагане на максимални усилия в посока декарбонизация.
- 4.12 Според ЕИСК е жизненоважно това въздействие да бъде добре преценено, обсъдено и прието от всички засегнати страни и да бъдат предприети мерки за споделяне на тежестта от адаптирането според възможностите и в дух на солидарност както на европейско равнище, така и на равнище държави членки. Опитът сочи, че общностите могат да бъдат убедени да приемат необходимостта от промяна и разходите, свързани с подобна трансформация, но само ако бъдат напълно ангажирани, ако са убедени, че не са поставени несправедливо в неизгодно положение и ако могат да разберат и приемат причините за нейното извършване. Националните правителства трябва да предоставят на своите граждани инструментите за участие в тези очаквани промени, да определят ясно целите и да разясняват защо са необходими тези стъпки.

- 4.13 От първостепенно значение е и да се осигури защита на уязвимите потребители от въздействието на по-високите цени на енергията, както и на уязвимите предприятия от нелоялната конкуренция на региони извън ЕС, които не са принудени да спазват същите ограничения. Държавите членки или регионите, които се сблъскват със специфични проблеми в процеса на преобразуване на енергийната система, също може да се нуждаят от допълнителна подкрепа посредством структурните фондове или други механизми, но различните схеми за подкрепа не бива да създават неравнопоставена конкуренция между страните и регионите. По-скоро следва да бъде уредено хармонизирането на обосноващите схеми за подкрепа, както и принципите за споделяне на разходите по големи инфраструктурни проекти между страните. Необходимо е да се отбележат присъщите на процесите на централно планиране - които са необходими във връзка с всичко това – рискове, свързани със съпътстващите обстоятелства.
- 4.14 Европейската комисия следва да наблюдава ефективно стратегиите на държавите членки, за да гарантира, че интересите на потребителите са защитени и прилагането на интелигентни технологии и технологии с ниски въглеродни емисии се основава на ефективност на разходите. По-специално, добре функциониращият вътрешен пазар, засилването на правомощията и независимостта на енергийните регулатори и широкообхватното задължение за предоставяне на универсална услуга следва да бъдат поставени в условия на прозрачност, отчетност и публична информация за устойчивото потребление.
- 4.15 Редица съществуващи проблеми пречат и за увеличаването на степента на използване на възобновяемите източници на енергия. От техническа гледна точка все още липсват планове и инвестиции за осигуряване на по-нататъшната експанзия на разнообразни и широко разпространени източници, които да захранват мрежата и системата за съхраняване на енергия. От икономическа гледна точка, въпреки че средната единична цена на възобновяемите източници продължава да спада, те все още остават по-скъпият вариант за производство на енергия в сравнение с традиционните методи (по-специално електроцентралите, работещи на газ). От гледна точка на потребителите в някои населени места се среща противопоставяне на определени видове съоръжения (по-специално ветрогенератори). Затова, въпреки че от гледната точка на 2050 г. вариантът с широко използване на възобновяеми източници на енергия изглежда най-привлекателен и предоставя най-голяма сигурност на доставките при практически нулева цена на използваното гориво (слънце, вятър и др.), към настоящия момент проблемите пред неговото осъществяване изглеждат най-големи и за решаването им ще бъде необходимо решително и последователно политическо ръководство. Дори и в този случай горепосочените аргументи са валидни единствено при наличие на системи за съхранение на енергия с нулеви въглеродни емисии или резервни електроцентрали, които да компенсират непостоянния характер на повечето възобновяеми източници на енергия.

- 4.16 Управлението на тази трансформация ще изисква целенасочени и координирани усилия на всички равнища. Необходими са твърди действия на европейско равнище, за да се въведат общи стандарти за енергийна ефективност във всички сектори, да се насърчат иновациите в областта на ключовите технологии, да се интегрира пазарът и да се хармонизират фискалните мерки и системите за предоставяне на стимули, да се реформира СТЕ, да се координират плановете за интегрирана общоевропейска интелигентна мрежа и системи за съхранение на енергия, и т.н. Ранният преглед на стратегията „Енергетика 2020“ е жизненоважен за коригирането на окончателната посока на развитие на Европа в периода до 2030 г. или 2050 г. Комитетът би искал да бъдат изготвени доклади за всяка отделна страна и за всеки отделен сектор относно трите основни цели, определени за настоящото десетилетие.
- 4.17 Комитетът счита, че е жизненоважно Комисията и държавите членки да въведат ефективни механизми за осъществяване на тази трансформация в дух на сътрудничество. Комитетът подкрепя бързото създаване на интегрирана Европейска енергийна общност; в същото време той призовава Комисията и държавите членки да въведат, заедно с регулаторните органи и енергийните оператори, механизми за сътрудничество, които да им позволят да работят заедно почти по същия начин, по който биха работили, ако вече имаше такава енергийна общност.

5. Конкретни бележки

5.1 Енергиен микс

- 5.1.1 Декарбонизацията на европейската енергийна система би могла да бъде от реална полза за конкурентоспособността на Европа в средносрочен план. Тя изисква дълбоки промени в производствения микс на държавите членки и постепенен отказ от изкопаемите енергийни източници (нефт, газ, въглища), чийто дял в европейския енергиен микс все още възлиза на 80 %. Голяма част от тези изкопаеми енергийни източници се внасят и поставят Съюза в ситуация на икономическа и финансова зависимост (близо 55 % от използваната в Европа енергия е от извъневропейски източници). Годишните разходи на Европейския съюз за закупуване на нефт и газ възлизат съответно на 270 и 40 милиарда евро, като има риск тези разходи да нараснат през следващите години заради нестабилността на цената на нефта и газа.
- 5.1.2 Преминаването към местни енергийни източници с ниски въглеродни емисии ще струва по-малко на европейските страни, отколкото поддържането на енергийна система, при която Европа е зависима от внасяните първични енергийни източници, особено в контекста на постоянно нарастващото световно търсене. Система от разнородни енергийни източници насърчава местната икономика и създаването на работни места и повишава осведомеността на обществото по въпросите на енергетиката. Развитието □ би могло да допринесе значително за постигането на целите на ЕС в областта на енергетиката и климата. Напредъкът във връзка с въвеждането на система от местни енергийни източници с ниски въглеродни емисии зависи от политиките на държавите членки в областта на енергетиката и финансите. Очаква се Комисията да предприеме по-решителни действия в подкрепа на националните политики за развитие на местни енергийни източници.

- 5.1.3 С оглед на това следва да се насърчава използването на възобновяема енергия, както и на всички технологии, които допринасят за постигането на целта за декарбонизация при по-ниски разходи. Биомасата също може да има роля, въпреки че ще бъде важно да се гарантира, че избраните методи допринасят за намаляването на въглеродните емисии въз основа на анализ на целия жизнен цикъл и не водят до несигурност на хранителните доставки. В цяла Европа се наблюдава тревога по отношение на ядрената енергия и съпротива срещу нейното развитие. Въпреки това ядрената енергия би могла да допринесе за това преобразуване на енергийната система и да съдейства за намаляване на емисиите на CO₂ в страните, които избераат този вариант, като даде възможност за понижаване на разходите на системата и цените на електроенергията, макар че все още остава нерешен въпросът дали някои разходи – например свързаните с безопасността, съхраняването на отпадъците, извеждането от експлоатация и отговорността – да останат екстернализирани или социализирани.
- 5.1.4 Електроенергията трябва да играе по-важна роля отколкото в момента, тъй като допринася значително за декарбонизацията на транспорта и отоплението/охлаждането. Предвиденото удвояване на нейния дял от крайното потребление на енергия трябва да бъде придружено от дълбоки промени в производствените методи и в условията на търговията между европейските страни, както и от засилена и истинска конкуренция между производителите и продавачите на енергия.
- 5.1.5 Нефтът трябва да се използва главно за товарен превоз и превоз на пътници на дълги разстояния; що се отнася до газа, той може временно да бъде използван като заместител на по-замърсяващите източници (като въглищата или нефта), но основното му предназначение в периода до 2050 г. е да бъде преходен енергиен източник в процеса на въвеждане на източници с ниски въглеродни емисии. В този контекст вътрешните газови ресурси на Съюза трябва да бъдат щателно инвентаризирани, тъй като те допринасят за по-голямата енергийна независимост на ЕС.
- 5.1.6 Що се отнася до изкопаемите енергийни източници като цяло, Европа трябва спешно да извърши допълнителни изследвания на местата и икономическите фактори, свързани с улавянето и съхранението на CO₂, които да се придружават от реалистична оценка на въглеродните емисии и по-добра осведоменост на обществеността.
- 5.1.7 В частност три области на дейност ще трябва да бъдат радикално реорганизирани. Производството на електроенергия ще трябва да намали емисиите си с поне 95 %, като всяка държава членка ще бъде свободна да реши каква комбинация от възобновяеми енергийни източници, ядрена енергия или улавяне и съхранение на CO₂ да избере. Жилищните и търговските сгради също ще трябва да бъдат адаптирани в съответствие с целите за намаляване на емисиите с 90 %, което ще наложи необходимостта от по-стриктни стандарти за новите сгради и енергопотреблението на домашните уреди и ще включва саниране на съществуващия сграден фонд. И накрая, промишлеността също ще трябва да намали емисиите си с 85 %, като в същото време ще трябва да се обърне внимание на риска от преместване на предприятия в страни, в които не се прилагат толкова ограничителни стандарти по отношение на емисиите.

5.2 Промислена и финансова ангажираност

- 5.2.1 Енергийният преход предоставя възможност да се даде нов тласък на европейската промишленост, да се генерира дейност и да се преразгледат в дълбочина нашите модели на производство и потребление. Конкурентоспособността на Европа трябва да се основава на научните изследвания, иновациите и капацитета за пускане на чисти технологии на пазара. С оглед на това ЕС и държавите членки трябва да дадат предимство на мащабни проекти с участието на европейски оператори, обслужващи промишлеността като цяло, но като се отделя специално внимание на МСП, а ролята на локализираното производство на енергия също трябва да бъде разгледана и оценена.
- 5.2.2 Този преход към икономика с ниски нива на въглеродни емисии трябва да насърчава заетостта в рамките на вътрешния пазар. В процеса на преобразуване на енергийната промишленост трябва да се създадат условия, които да благоприятстват създаването на нови работни места. Така до 2020 г. секторите на строителството и възобновяемите енергийни източници могат да създадат 1,5 милиона допълнителни работни места.
- 5.2.3 ЕИСК е съгласен с оценката на Комисията, според която допълнителните инвестиции (270 милиарда евро годишно в периода до 2050 г., или 1,5 % от БВП на Съюза), ще помогнат на Европа да избегне забавянето на растежа. Печалбите само от вноса на въглеродороди могат да възлязат на между 175 и 320 милиарда евро годишно. Въпреки това инвеститорската общност настоява за съгласувана и последователна пазарна рамка за цяла Европа и за по-голямо сътрудничество между държавите членки. Следва да се разработят новаторски инструменти за финансови инвестиции, по-специално за подкрепа на МСП в областта на енергетиката.
- 5.2.4 Необходимите финансови ресурси трябва да се обединят, за да се излезе от модела на чисто националните, неефективни и дискриминационни от гледна точка на конкуренцията системи за подкрепа. Преразглеждането на рамката за държавните помощи в областта на околната среда през 2013 г. следва да позволи да се подпомогне насърчаването на всички технологии, които допринасят за намаляване на емисиите на CO₂.

5.3 По-добро и по-икономично потребление: по-голяма енергийна ефективност и по-активна търговия с енергия между държавите членки

- 5.3.1 Необходимо е да се положат големи усилия на европейско равнище за намаляване на потреблението на енергия, за по-доброто □ използване – чрез насърчаване на умереност в това отношение и на по-малко енергоемки технологии – и за оптимални условия на търговия в тази област. Сградите (39 % от крайното потребление на енергия в Европа), транспортът (30 %) и промишлеността (25 %) се нуждаят от общи, задължителни и обвързващи насоки. Потенциалът за енергоспестяване е значителен: промишленият сектор би могъл да намали потреблението си с 19 %, а секторът на транспорта – с 20 %.

- 5.3.2 ЕИСК препоръчва да се продължат целенасочените усилия, за които беше поет ангажимент в рамките на Пакета за климата и енергетиката, като се взима под внимание подкрепата, от която се нуждаят страните от Централна и Източна Европа.
- 5.3.3 Бързото навлизане на възобновяемите енергийни източници в региона на Северно море и евентуално в региона на Балтийско море, както и на слънчевата и вятърната енергия в Южна Европа, налага необходимостта от нова, по-„интелигентна“ инфраструктура за подобряване на търговията между европейските региони и държави. Напредъкът на „интелигентните мрежи“ би могъл да даде възможност за намаляване на потреблението с 9 % и на емисиите на CO₂ с между 9 и 15 %. Това предполага приоритетни инвестиции в стратегическа инфраструктура в периода до 2050 г. в размер от между 1,5 и 2,2 милиарда евро, за модернизирание и развитие на европейските електро- и газопреносни мрежи.
- 5.3.4 Групи държави членки от дадена географска зона биха могли ефективно да координират своите енергийни миксове, инфраструктура и пазарни правила, за да споделят ползите от различните енергийни източници, с които разполагат. Ако бъдат по-добре свързани и хармонизирани помежду си, техните пазари ще бъдат по-устойчиви на промените в производството и потреблението и с обединени усилия ще могат по-лесно да гарантират снабдяването на Европейския съюз с енергия.
- 5.4 Приобщаване на гражданите към енергийния преход**
- 5.4.1 Приемането на избрания енергиен модел (ядрена енергия, улавяне и съхранение на CO₂, вятърни паркове, далекопроводи с високо напрежение и т.н.) от обществото е още едно предизвикателство за европейските демокрации. ЕИСК и националните икономически и социални съвети, потребителските сдружения и други НПО играят основна роля за предоставянето на ясна и прозрачна информация за тези насоки и за по-доброто приобщаване на европейските граждани. Пътната карта предоставя възможност за развитие на демокрация на участието по въпрос, който засяга всеки гражданин.
- 5.4.2 ЕИСК предлага да се организира голяма кампания за информиране и повишаване на осведомеността на европейските граждани за различните варианти на енергийния преход, основната роля на инфраструктурата и новите модели на потребителско поведение, които се очаква да възприемат гражданите.
- 5.4.3 ЕИСК счита, че създаването на Европейски форум на гражданското общество ще допринесе за активизиране на обмена в рамките на Съюза благодарение на редовните срещи между всички местни, регионални, национални и европейски участници, на които ще бъдат обсъждани проблемите на енергийния преход в периода до 2050 г.

- 5.4.4 Създаването на *Европейска енергийна общност* ще привлече вниманието върху стратегическото и жизненоважно измерение на енергетиката (достъпност, разумни тарифи и цени, редовност, надеждност и т.н.) и върху промените, които трябва да се предприемат през следващите четиридесет години. Тя ще е възплъщение на идеята за Европа, която се вслушва в своите граждани, обръщайки внимание на проблемите, които ги засягат пряко. Този проект ще допринесе за по-голямата социална хармонизация, необходима за укрепването и придаването на нов смисъл на европейския проект.
- 5.4.5 ЕИСК препоръчва да се оказва по-твърда подкрепа на местните и регионалните инициативи, които имат водеща роля по въпросите на мобилността, интелигентната транспортна инфраструктура, строителството на нови сгради и санирането на стари, мрежите за отопление и охлаждане и градоустройството. ЕИСК счита, че техните инициативи трябва да се насърчават, тъй като често те прокарват иновативни, децентрализирани и демократични енергийни политики.

Брюксел, 23 май 2012 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson

*

* *

NB: Следва приложение.

ПРИЛОЖЕНИЕ
към становището
на
Европейския икономически и социален комитет

Следните текстове от становището на специализираната секция бяха отхвърлени и заменени с приети от Асамблеята изменения или компромисни изменения, но получиха поне една четвърт от подадените гласове:

„1.1 ЕИСК приветства Енергийната пътна карта за периода до 2050 г. и нейната цел да осигури рамка за договорената политика за значителна декарбонизация на енергийния сектор в Европа до 2050 г. (Европейски съвет, октомври 2009 г.). Предизвикателството се състои не само в това да се постигне устойчив и безопасен нисковъглероден енергиен микс на един конкурентен пазар, но и да се убеди гражданското общество, че тази цел е постижима.“

Резултат от гласуването на изменението: 88 гласа „за“, 41 гласа „против“ и 13 гласа „въздържал се“.

„4.5 Комитетът е съгласен и с изложения в пътната карта анализ на главните предизвикателства и възможности, на които трябва да се обърне внимание на европейско равнище, за да се преобразува енергийната система, да се преосмислят енергийните пазари, да се мобилизират инвеститорите, да се ангажира обществеността и да се даде тласък на промяната в световен план. При условие, че бъдат взети предвид изложения по-долу подробни бележки, Комитетът подкрепя предложените приоритети и в частност заключителния раздел, в който се посочват десет ключови условия или проблеми, на които спешно трябва да се обърне внимание, за да се постигне напредък.“

Резултат от гласуването на изменението: 75 гласа „за“, 51 гласа „против“ и 24 гласа „въздържал се“.

„5.1.3 С оглед на това следва да се насърчава използването на възобновяема енергия, както и на всички технологии, които допринасят за постигането на целта за декарбонизация при по-ниски разходи. Биомасата също може да има роля, въпреки че ще бъде важно да се гарантира, че избраните методи допринасят за намаляването на въглеродните емисии въз основа на анализ на целия жизнен цикъл и не водят до несигурност на хранителните доставки. Ядрената енергия би могла да допринесе за това преобразуване на енергийната система и за намаляване на емисиите на CO₂ в страните, които избераат този вариант, като даде възможност за понижаване на разходите на системата и цените на електроенергията, макар че все още остава нерешен въпросът дали някои разходи – например свързаните с безопасността, съхраняването на отпадъците, извеждането от експлоатация и отговорността – да останат екстернализирани или социализирани.“

Резултат от гласуването на компромисното изменение: 89 гласа „за“, 53 гласа „против“ и 8 гласа „въздържал се“.